ผลของยา Ceftazidime และ Meropenem ต่อ Biofilm ของเชื้อ *Pseudomonas aeruginosa* ที่แยกจากผู้ป่วย

Effects of Ceftazidime and Meropenem on the Biofilms of *Pseudomonas aeruginosa* Clinical Isolates

สัณห์สิรี เมืองมาลย์* จิราภรณ์ เกตุดี กัญญนันทน์ กฤษศิริวุฒินันท์ และ นิภาพร เทวาวงศ์

Sunsiree Muangman Jiraporm Gatedee Kanyanan Kritsiriwuthinan and Nipaporn Tewawong

คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยรังสิต

Faculty of Medical Technology, Rangsit University

**Corresponding author, E mail: Sunsiree.m@rsu.ac.th*

บทคัดย่อ

Pseudomonas aeruginosa เป็นเชื้อฉวยโอกาส ซึ่งมักเกิดขึ้นขณะผู้ป่วยได้รับการรักษาในโรงพยาบาล หนึ่งในปัจจัยก่อโรคและการดื้อยาเกิดจากการที่เชื้อสร้างไบโอฟิล์ม งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงความสามารถในการสร้างไบโอฟิล์มของเชื้อ *P. aeruginosa* ที่แยกได้จากผู้ป่วย และศึกษาประสิทธิภาพของยาปฏิชีวนะ ceftazidime และ meropenem ต่อการสร้างและทำลายไบโอฟิล์ม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการสร้างไบโอฟิล์มของเชื้อ *P. aeruginosa* ที่แยกได้จากผู้ป่วยจากโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ จำนวน 23 ไอโซเลท ด้วยวิธี colorimetric microtiter plate method ผลการศึกษาพบว่า เชื้อ *P. aeruginosa* ส่วนใหญ่ (ร้อยละ74) สามารถสร้างไบโอฟิล์มในระดับปานกลางที่เวลา 24 ชั่วโมง แต่เมื่อทำการบ่มเชื้อเป็นเวลานานขึ้นที่ 48, 72 ชั่วโมง และ 7 วัน เชื้อทุกไอโซเลทสามารถสร้างไบโอฟิล์มได้รุนแรงมากขึ้นตามลำดับ ผลการทดสอบค่าความเข้มข้นต่ำสุดของยาปฏิชีวนะที่ยับยั้งเชื้อได้ร้อยละ 90 (MIC90) โดยวิธี microtiter broth dilution method พบว่า ค่าMIC90 ของ ceftazidime ต่อ *P. aeruginosa* 15 ไอโซเลทอยู่ในช่วง 0.3-10.0 µg/mL 4 ไอโซเลทอยู่ในช่วง 11-30 µg/mL และมี 3ไอโซเลทได้ค่า MIC90 > 40 µg/mL สำหรับค่า MIC90 ของ meropenem พบว่ามี 20 ไอโซเลท อยู่ในช่วง 0.15-2.0 µg/mL และ 3 ไอโซเลทได้ค่า > 20 µg/mL ยา ceftazidime และ meropenem สามารถยับยั้งการเจริญของเชื้อ *P. aeruginosa* ที่เป็น planktonic cells ได้ และยังสามารถยับยั้งการสร้างไบโอฟิล์มได้อย่างมีนัยสำคัญ ($p<0.05$) เมื่อทำการทดสอบยา ceftazidime และ meropenem ต่อการทำลายไบโอฟิล์มที่สร้างไว้แล้ว พบว่า ยา ceftazidime และ meropenem ไม่สามารถทำลายไบโอฟิล์มที่สร้างไว้แล้วให้ลดลงได้ ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าความสามารถของแบคทีเรียในการสร้างไบโอฟิล์มทำให้การวิวัฒนาการของเชื้อเกิดการดื้อยาได้มากขึ้นและทำให้ยากต่อการรักษา

คำสำคัญ: *Pseudomonas aeruginosa, ไบโอฟิล์ม, เซฟตาซิดิม, เมอโรเพนเนม*

มหาวิทยาลัยรังสิต

Abstract

Pseudomonas aeruginosa is an opportunistic pathogen causing nosocomial infections. Bacterial biofilm is one of bacterial virulences contributing to antibiotics resistance. The aim of this study was to explore the ability of *P. aeruginosa* clinical isolates in biofilm formation (n=23), obtained from Thammasart University Hospital, using the colorimetric microtiter plate method, and to investigate the efficiency of antibiotics ceftacidime and meropenem against bacterial biofilms. The result showed that 74% of *P. aeruginosa* clinical isolates, obtained from Thammasart University Hospital, moderately formed biofilms at 24 hours after inoculation. All of these isolate (n=23) eventually formed increasingly stronger biofilms after 48, 72, and 168 hours (7 days). Minimum inhibition concentrations (MIC) of ceftazidime and meropenem against *P. aeruginosa* were determined using the microtiter broth dilution method. The ceftazidime MIC90 values against 15 isolates, 4 isolates, and 3 isolates were 0.3-10.0 µg/mL, 11-30 µg/mL, and > 40 µg/mL, respectively. The meropenem MIC90 values against 20 isolates and 3 isolates were 0.15-2.0 µg/mL > 20 µg/mL. Ceftazidime and meropenem significantly inhibited the growth of planktonic *P. aeruginosa* cells as well as biofilm formation ($p<0.05$). However, both antibiotics could not disperse the 24-hour preformed biofilms. This study suggested that the ability of bacteria to form biofilm could contribute to antibiotic resistance and cause difficulty in medical treatment.

Keywords: *Pseudomonas aeruginosa, biofilm, Ceftazidime, Meropenem*

1. บทนำ

Pseudomonas aeruginosa เป็นเชื้อฉวยโอกาส และมักก่อให้เกิดโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล เกิดการติดเชื้อได้หลายระบบในร่างกาย ได้แก่ ระบบประสาทส่วนกลาง หัวใจและหลอดเลือด ทางเดินปัสสาวะ ตาและหู ปอด ผิวหนัง และเนื้อเยื่ออ่อน โดยจะมีการติดเชื้อกับผู้ที่มีภูมิคุ้มกันต่ำ หรือผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเป็นเวลานาน (Mulcahy, Isabella, & Lewis, 2014) โรคติดเชื้อจาก *P. aeruginosa* สามารถแพร่กระจายภายในโรงพยาบาลโดยผ่านทางบุคลากร การสัมผัส อุปกรณ์การแพทย์ น้ำยาฆ่าเชื้อ และอาหาร ปัญหาที่สำคัญคือ เชื้อ *P. aeruginosa* ดื้อต่อยาปฏิชีวนะหลายชนิด ทำให้ยากต่อการรักษา และ ทำให้มีอัตราเสียชีวิตได้สูง โดยเฉพาะจากการติดเชื้อในกระแสเลือด และการติดเชื้อที่ปอด มีหลายปัจจัยที่ก่อให้เกิดการติดเชื้อ *P.aeruginosa* เช่น เชื้อสร้างโปรตีนที่มาทำลายเนื้อเยื่อ ความสามารถในการเกาะยึดติดกับเยื่อบุผิว เชื้อดื้อต่อยาปฏิชีวนะ และการสร้างไบโอฟิล์ม (biofilm)

ไบโอฟิล์มเป็นกลุ่มของแบคทีเรียที่อยู่ร่วมกันโดยมีการสร้างสารจำพวกโพลีแซคคาไรด์ (Polysaccharide) และเส้นใย amyloid ช่วยป้องกันแบคทีเรียจากสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น ความเป็นกรด-เบส ภาวะขาดน้ำ การถูกจับกินโดยเซลล์เม็ดเลือดขาว (phagocytosis) และการซึมผ่านของยาปฏิชีวนะ ไบโอฟิล์มของ *P. aeruginosa* มีบทบาทสำคัญต่อการรักษาโดยเฉพาะในผู้ป่วยที่เป็นแผลเรื้อรัง ผู้ป่วยโรค cystic fibrosis ผู้ป่วยที่มีการใช้สายยาง (Catheter)

ใส่เข้าไปในร่างกายเป็นระยะเวลานานทำให้เชื้อมีโอกาสสร้างไบโอฟิล์มได้ ดังนั้น การให้ยาฆ่าเชื้อเพียงอย่างเดียวจึงอาจไม่เพียงพอต่อการรักษาถ้าไม่มีการทำลายไบโอฟิล์มร่วมด้วย (Lebeaux, Ghigo, & Beloin, 2014)

ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาคุณสมบัติของไบโอฟิล์มของเชื้อ *P. aeruginosa* ที่แยกได้จากผู้ป่วย เพื่อให้ทราบถึงความสามารถในการสร้างการสร้างไบโอฟิล์มของเชื้อ *P. aeruginosa* และศึกษาประสิทธิภาพของยาปฏิชีวนะ ceftazidime และ meropenem ต่อการสร้างและทำลายไบโอฟิล์ม ซึ่งในอนาคตสามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการรักษา และศึกษากลไกของการสร้างไบโอฟิล์มต่อไป

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการสร้าง biofilm ของเชื้อ *P. aeruginosa* ที่แยกได้จากผู้ป่วยจากโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ และศึกษาผลของยาต้านจุลชีพ คือ ceftazidime และ meropenem ต่อการสร้างและทำลายไบโอฟิล์ม

3. วัสดุอุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

3.1 วัสดุอุปกรณ์และสารเคมี

เชื้อ *P. aeruginosa* ที่ใช้ทดสอบแยกได้จากผู้ป่วยจากโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ จำนวน 23 ไอโซเลท ยาปฏิชีวนะ Ceftazidime (Siam Bheasach Co. Ltd., Thailand) และ Meropenem (Biopharm Co, Ltd., Thailand)

3.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ทดสอบการสร้างไบโอฟิล์มของ *P. aeruginosa* ด้วยวิธี colorimetric microtiter plate method (Ghanbarzadeh Corehtash, Khorshidi, Firoozeh, Akbari, & Mahmoudi Aznaveh, 2015; Knezevic & Petrovic, 2008) โดยย่อดังนี้ ทำการเลี้ยงเชื้อ *P. aeruginosa* ใน trypticase soy broth (TSB) แล้วนำไป incubate ที่ 37 ^{o}C เป็นเวลาข้ามคืน เพื่อดูการสร้างไบโอฟิล์มที่ 24, 48, 72 ชั่วโมง และ 7 วันตามลำดับ จากนั้นนำไปย้อมไบโอฟิล์มด้วย 0.1% crystal violet แล้วละลายด้วย 95% ethanol วัดค่าการดูดกลืนแสงที่ 620 nm โดย microplate reader เปรียบเทียบการสร้างไบโอฟิล์มกับ non-culture control โดยแบ่งระดับการสร้างไบฟิล์มออกเป็น 4 ระดับ ดังการศึกษาของ ดังนี้คือ Strong biofilm formation ($4xODc < ODi$), Moderate biofilm formation ($2xODc < ODi \leq 4xODc$), Weak biofilm formation ($ODc < ODi \leq 2xODc$), Non-producer biofilm ($ODi < ODc$), โดย ODc คือ ค่าการดูดกลืนแสงของ uninoculated medium, ODi คือ ค่าการดูดกลืนแสงของ *P. aeruginosa inoculated* (Ghanbarzadeh Corehtash et al., 2015)

ทำการทดสอบหาค่าความเข้มข้นต่ำสุดของยาที่สามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อได้ (Minimum inhibitory concentration: MIC) ของ ceftazidime และ meropenem ต่อเชื้อ *P. aeruginosa* ทั้งหมด 23 isolates โดยวิธี microtiter broth dilution method ตามวิธีการของ Clinical and Laboratory Standards Institute (CLSI, 2013) โดยทำการเลี้ยงเชื้อ *P. aeruginosa* เป็นเวลา 24 ชั่วโมง ใน 96-well microtiter plate ที่มียา ceftazidime หรือ meropenem ตั้งแต่ 0-40 μg/mL หรือ 0-20 μg/mL ตามลำดับ เมื่อครบเวลาทำการวัดค่าการดูดกลืนแสงที่ 620 nm นำมาหาค่าความเข้มข้น

มหาวิทยาลัยรังสิต

ต่ำสุดของยาที่สามารถยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อได้ร้อยละ90 (MIC90)ในหลุมที่มียาเทียบกับกับหลุมที่ไม่มียา (antibiotic-free control) ทุกครั้งที่ทำการทดสอบ MIC ใช้ *Escherichia coli* ATCC 25922 เป็นสายพันธุ์ควบคุม

ทำการศึกษาผลของยา ceftazidime และ meropenem ต่อการยับยั้งการเจริญของเชื้อที่เป็น planktonic cells (growth inhibition assay) โดยเลือกใช้ความเข้มข้นของยาให้มากกว่า ค่า MIC 2-4 เท่า นำยามาบ่มกับเชื้อ *P. aeruginosa* (10^8 CFU/mL) จำนวน 100 □Lใน 96-well plate เป็นเวลา 24 ชั่วโมง จากนั้นวัดค่าการดูดกลืนแสงที่ 620 nm นำค่าการดูดกลืนแสงในหลุมที่มียามาหาค่าร้อยละของการยับยั้งการเจริญของเชื้อเทียบกับหลุมที่ไม่มียา จากนั้นดูดเชื้อออกแล้วล้าง microtiter plate 3 ครั้งด้วย phosphate buffer saline (PBS) แล้วย้อมด้วย 0.1 % crystal violet เพื่อศึกษาการยับยั้งการสร้างไบโอฟิล์ม (biofilm inhibition assay)

ทำการศึกษาผลของยา ceftazidime และ meropenem ต่อการกำจัด biofilm ที่มีการสร้างไว้แล้ว 24 ชั่วโมง (biofilm dispersal assay) โดยทำการเลี้ยงเชื้อ *P. aeruginosa* (10^8 CFU/mL) จำนวน 100 □Lใน 96-well plate เป็นเวลา 24 ชั่วโมง เพื่อให้เชื้อทำการสร้างไบโอฟิล์ม จากนั้นดูดเชื้อออก แล้วเติม TSB ที่มียา ceftazidime หรือ meropenem ในปริมาณต่างๆ บ่มเชื้อต่อที่อุณหภูมิ 37 ^{o}C เป็นเวลา 24 ชั่วโมง จากนั้นวัดการทำลายไบโอฟิล์มด้วยการย้อม 0.1% crystal vilolet ดังวิธีข้างต้น ทุกการทดสอบทำซ้ำอย่างน้อย 3 ครั้ง ทำการวิเคราะห์ความสามารถในการสร้างไบโอฟิล์มในรูปของร้อยละ ทำการวิเคราะห์หาความแตกต่างของยา ceftazidime และ meropenem ในการการยับยั้งและทำลายไบโอฟิล์มโดยใช้ paired t-test

4. ผลการวิจัย

การศึกษาการสร้างไบโอฟิล์มของเชื้อ *P. aeruginosa* clinical isolate ทั้งหมด 23 ไอโซเลท พบว่า *P. aeruginosa* ทุกไอโซเลท สามารถสร้างไบโอฟิล์มได้แต่อยู่ในระดับที่ต่างกัน ส่วนใหญ่ร้อยละ 74 (17/23 isolates) สามารถสร้างไบโอฟิล์มได้ในระดับปานกลาง แต่เมื่อทำการบ่มเชื้อเป็นเวลานานขึ้นที่ 48, 72 ชั่วโมง เชื้อสามารถสร้างไบโอฟิล์มได้มากขึ้น และพบว่ายังมีเชื้อที่สร้างไบโอฟิล์มได้น้อยจำนวน 6 ไอโซเลท (ร้อยละ 26) ผลการทดลองดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการสร้าง Biofilm ของเชื้อ *P. aeruginosa* clinical isolates

Biofilm formation	จำนวนไอโซเลทของ *P. aeruginosa* (n=23)			
	24 hrs	**48 hrs**	**72 hrs**	**7 days**
Strong	0	16	21	23
Moderate	17	4	2	0
Weak	6	3	0	0
Non-producer	0	0	0	0
Total	**23**	**23**	**23**	**23**

ทดสอบหาค่าความเข้มข้นของยา ceftazidime และ meropenem ในระดับต่ำสุดที่สามารถยับยั้งการเจริญของเชื้อ *P. aeruginosa* ทั้งหมด 23 isolates โดยวิธี microtiter broth dilution method ช่วงค่าความเข้มข้นของยา ceftazidime และ meropenem ที่ใช้ทดสอบตั้งแต่ 0-40 μg/mL และ 0-20 μg/mL ตามลำดับ พบว่าค่า MIC90 ของ

มหาวิทยาลัยรังสิต

ceftacidime ต่อเชื้อ*P. aeruginosa* ในช่วง 0.3-10.0 µg/mL (sensitivity) มีจำนวน 15 ไอโซเลท ในช่วง 11-30 µg/mL (intermediate) มีจำนวน 4 ไอโซเลท และ > 40 µg/mL (resistant) มีจำนวน 3 ไอโซเลท ค่า MIC90 ของ meropenem ต่อเชื้อ *P. aeruginosa* ในช่วง 0.15-2.0 µg/mL (sensitivity) มีจำนวน 20 ไอโซเลท มี 3 ไอโซเลท ที่มีค่า MIC90 > 20 µg/mL (resistant)

ผลของยา ceftacidime และ meropenem ต่อการยับยั้งการเจริญของเชื้อ *P. aeruginosa* ที่เป็น planktonic cells พบว่า ยา ceftazidime สามารถยับยั้งการเจริญของเชื้อ *P. aeruginosa* ที่เป็น planktonic cells ได้มากกว่าหรือเท่ากับ 50 % เป็นจำนวน 19 ไอโซเลท และยับยั้งการเจริญได้น้อยกว่า 50 % เป็นจำนวน 4 ไอโซเลท ยา meropenem สามารถยับยั้งการเจริญของเชื้อ *P. aeruginosa* ที่เป็น planktonic cells ได้มากกว่าหรือเท่ากับ 50 % เป็นจำนวน 18 ไอโซเลท และยับยั้งการเจริญได้น้อยกว่า 50 % มีจำนวน 5 ไอโซเลท

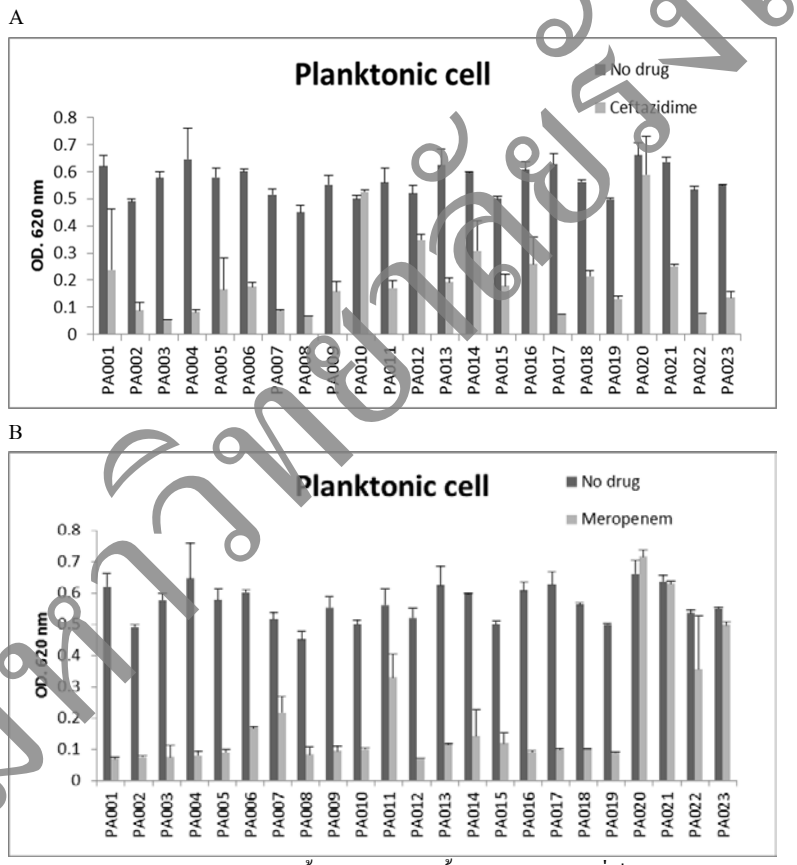

รูปที่ 1 ผลของยา ceftazidime และ meropenem ต่อการยับยั้งการเจริญของเชื้อ *P. aeruginosa* ที่เป็น planktonic cells เชื้อ *P. aeruginosa* ที่วัด OD620 ได้ 0.1 นำมาผสมกับยา ceftazidime ที่ความเข้มข้น 8 µg/mL(A) หรือนำมาผสมกับยา meropenem ที่ความเข้มข้น 4 µg/mL (B) แล้ว incubate เป็นเวลา 24 ชั่วโมงแล้ววัดค่า OD ที่ 620 nm กราฟแท่งแสดงค่าเฉลี่ย OD620 และ error bar แทนค่า SD จากการทดสอบแบบซ้ำสามครั้ง

ผลการทดสอบยา ceftazidime และ meropenem ต่อการยับยั้งไบโอฟิล์มของเชื้อ *P. aeruginosa* โดยบ่มกับยาที่ความเข้มข้น 8 µg/mL เป็นเวลา 24 ชั่วโมง ผลแสดงดังรูปที่ 3.2 พบว่า ยา ceftazidime ยับยั้งการสร้างไบโอฟิล์มของ

มหาวิทยาลัยรังสิต

P. aeruginosa ได้มากกว่าหรือเท่ากับ 50 % มีจำนวน 21 ไอโซเลท และยับยั้งการสร้างไบโอฟิล์มได้น้อยกว่า 50 % มีจำนวน 2 ไอโซเลท

ยา meropenem ยับยั้งการสร้างไบโอฟิล์มของ *P. aeruginosa* ได้มากกว่าหรือเท่ากับ 50 % (จำนวน 22 ไอโซเลท) และยับยั้งการสร้างไบโอฟิล์มได้น้อยกว่า 50 % มีจำนวน 1 ไอโซเลท จากการเปรียบเทียบผลของการสร้างไบโอฟิล์มกับพบว่า ยา ceftacidime และ meropenem สามารถยับยั้งการสร้างไบโอฟิล์มของเชื้อ *P. aeruginosa* ได้อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$)

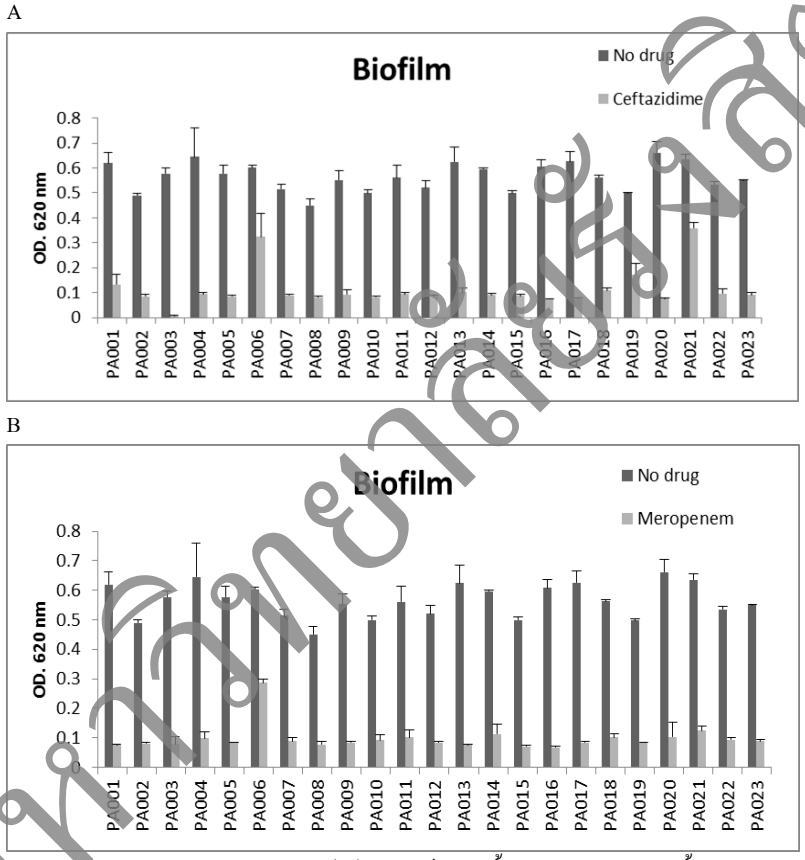

รูปที่ 2 ผลของยา ceftazidime และ meropenem ต่อการการสร้างไบโอฟิล์ม นำเชื้อ *P. aeruginosa* มาเลี้ยงผสมกับยา ceftazidime ที่ความเข้มข้น 8 µg/mL (A) หรือยา meropenem ที่ความเข้มข้น 4 µg/mL (B) แล้ว incubate เป็นเวลา 24 ชั่วโมง แล้วย้อมด้วย 0.1% crystal violet วัดค่า OD ที่ 620 nm กราฟแท่งแสดงค่าเฉลี่ย OD620 และ error bar แทนค่า SD จากการทดสอบแบบซ้ำสามครั้ง

จากการทดสอบผลของยา ceftacidime และ meropenem ต่อการกำจัด biofilm ของเชื้อ *P. aeruginosa* ที่มีการสร้างไว้แล้ว 24 ชั่วโมง โดยใช้ยาที่ความเข้มข้นเป็น 8 µg/mL ผลแสดงดังรูปที่ 3.3 พบว่าค่าการดูดกลืนแสงที่วัดได้ในหลุมให้ยาเทียบกับ antibiotic-free control ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่า ยา ceftazidime และ meropenem ไม่สามารถทำลายไบโอฟิล์มที่สร้างไว้แล้วให้ลดลงได้

มหาวิทยาลัยรังสิต

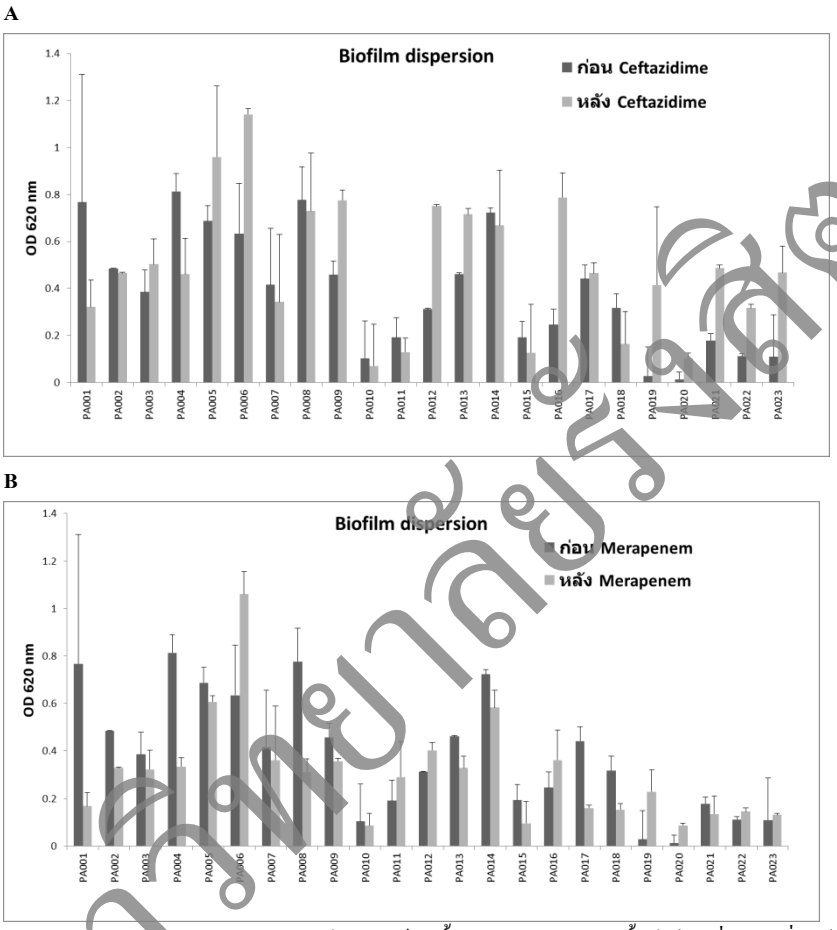

รูปที่ 3 ผลของยา ceftazidime และ meropenem ต่อการทำลายไบโอฟิล์ม เชื้อ *P. aeruginosa* ถูกเลี้ยงไว้ 24 ชั่วโมง เพื่อสร้างไบโอฟิล์ม จากนั้นนำมาผสมกับยา ceftazidime ที่ความเข้มข้น 8 µg/mL (A) หรือยา meropenem ที่ความเข้มข้น 4 µg/mL (B) แล้ว incubate เป็นเวลา 24 ชั่วโมง แล้วย้อมด้วย 0.1% crystal violet วัดค่า OD ที่ 620 nm กราฟแท่งแสดงค่าเฉลี่ย OD620 และ error bar แทนค่า SD จากการทดสอบแบบซ้ำสามครั้ง

5. การอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการสร้างไบโอฟิล์มของเชื้อ *P. aeruginosa* ที่แยกได้จากผู้ป่วย เพื่อให้ทราบถึงความสามารถในการสร้างการสร้างไบโอฟิล์มของเชื้อ *P. aeruginosa* และผลของยาปฏิชีวนะสองชนิด คือ ceftazidime และ meropenem ต่อการสร้างและทำลายไบโอฟิล์มของเชื้อเหล่านั้น พบว่าเชื้อ *P. aeruginosa* ทุกไอโซเลทสามารถสร้างไบโอฟิล์มได้ แต่อยู่ในระดับที่ต่างกัน แต่เมื่อทำการบ่มเชื้อเป็นเวลานานขึ้น เชื้อสามารถสร้างไบโอฟิล์มได้มากขึ้นและสร้างได้ทุกไอโซเลท Corehtash และคณะ (Ghanbarzadeh Corehtash et al., 2015) ได้ศึกษาการสร้างไบโอฟิล์มเชื้อ *P. aeruginosa* ที่แยกได้จากผู้ป่วยที่เป็นแผลไฟไหม้พบว่า เชื้อที่สร้างไบโอฟิล์มได้แบบ strong ส่วนใหญ่เป็นเชื้อกลุ่ม multidrug resistance *P. aeruginosa* (MDRPA) Sanchez และคณะ (Sanchez et al., 2013) ได้ศึกษาการ

สร้างไบโอฟิล์มของเชื้อหลายชนิดที่แยกได้จากผู้ป่วย เช่น *Staphylococcus aureus*, *Acinetobacter baumannii*, *Klebsiella pneumonia*, *E. coli* รวมทั้ง *P. aeruginosa* พบว่า เชื้อเหล่านี้สามารถสร้างไบโอฟิล์มได้มีความหลากหลายขึ้นอยู่กับ clonal type ของเชื้อแต่ละสายพันธุ์ และพบว่าเชื้อสายพันธ์ที่สร้างไบโอฟิล์มได้นั้นส่วนใหญ่แยกมาจาก non-fluid tissues เช่น กระดูก หรือเนื้อเยื่ออ่อน มักมาจากผู้ป่วยที่ติดเชื้อเรื้อรัง และเป็นเชื้อที่ดื้อต่อยาปฏิชีวนะหลายชนิด อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาภาพรวมความสามารถในการสร้างไบโอฟิล์มของเชื้อแต่ละไอโซเลทเท่านั้น การวิเคราะห์แหล่งที่มาของเชื้อรวมทั้งรูปแบบในการดื้อยา และระยะเวลาในการติดเชื้อจะทำให้ทราบถึงความสามารถของเชื้อและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างไบโอฟิล์มมากขึ้น

ทดสอบค่า MIC90 ของยาต้านจุลชีพ ต่อเชื้อ *P. aeruginosa* พบว่ามี 3 ไอโซเลท ที่มีการดื้อยา ceftazidime (MIC90 > 40 μg/mL) และมี 3 ไอโซเลท ที่ดื้อยา meropenem (MIC90 > 40 μg/mL) เมื่อเทียบกับระดับยาที่สามารถยับยั้งการเจริญของเชื้อได้ต่ำกว่าในงานวิจัยของ Kuti และคณะ (Kuti JL, *et al*.,2015) ที่ศึกษา multidrug resistant *P. aeruginosa* ที่แยกจากผู้ป่วย cystic fibrosis ทั้งนี้ เนื่องจากสภาวะของผู้ป่วย cystic fibrosis เป็นปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เชื้อเกิดการดื้อยาได้มากกว่า นอกจากนั้นความแตกต่างของ virulence factor อื่นๆ แต่ละสายพันธุ์อาจส่งผลให้รูปแบบในการดื้อยามีความแตกต่างกัน

การทดสอบผลของยา ceftazidime และ meropenem ต่อการยับยั้งการเจริญของเชื้อ *P. aeruginosa* ที่เป็น planktonic cells โดยใช้ยาที่ความเข้มข้นสูงกว่า MIC 10 เท่า เป็นเวลา 24 ชั่วโมง พบว่า ยา ceftazidime และ meropenem สามารถยับยั้งการเจริญของเชื้อ *P. aeruginosa* ที่เป็น planktonic cells ได้ และยังสามารถยับยั้งการสร้างไบโอฟิล์มได้อย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม เมื่อทำการทดสอบผลของยา ceftazidime และ meropenem ต่อการทำลายไบโอฟิล์มที่สร้างไว้แล้ว พบว่า ยา ceftazidime และ meropenem ไม่สามารถทำลายไบโอฟิล์มที่สร้างไว้แล้วให้ลดลงได้อย่างมีนัยสำคัญ จากการศึกษาการสร้างไบฟิล์มและการทนต่อยาปฏิชีวนะ tobramycin ของ *P. aeruginosa* MPAO1 โดย Amini และคณะ (Amini S, *et al*.,2011) โดยใช้วิธี genome-wide functional profiling พบว่า การเกิด mutation ที่ตำแหน่งต่างกัน ส่งผลให้เกิดการดื้อยาของเชื้อที่อยู่ในรูป planktonic และ biofilm ได้ต่างกัน ความสามารถของแบคทีเรียในการสร้างไบโอฟิล์มทำให้การวิวัฒนาการทำให้เชื้อเกิดการดื้อยาได้มากขึ้นและทำให้ยากต่อการรักษา การศึกษาเพิ่มเติมถึงกลไกของการสร้างไบโอฟิล์ม รวมถึงส่วนประกอบต่างๆของไบโอฟิล์ม และกลไกการดื้อยาในระดับโมเลกุลจะช่วยให้มีการพัฒนาวิธีการรักษาโรคติดเชื้อที่เกิดจาก *P. aeruginosa* ได้ดีขึ้น

6. บทสรุป

เชื้อ *P. aeruginosa* clinical isolate สามารถสร้างไบโอฟิล์มได้ทุกไอโซเลท แต่อยู่ในระดับที่ต่างกัน และผลการทดสอบยา ceftazidime และ meropenem สามารถยับยั้งการเจริญของเชื้อ *P. aeruginosa* ที่เป็น planktonic cells ได้ และยังสามารถยับยั้งการสร้างไบโอฟิล์มได้อย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่สามารถทำลายไบโอฟิล์มที่สร้างไว้แล้วให้ลดลงได้ ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าความสามารถของแบคทีเรียในการสร้างไบโอฟิล์มทำให้การวิวัฒนาการของเชื้อเกิดการดื้อยาได้มากขึ้นและทำให้ยากต่อการรักษา

มหาวิทยาลัยรังสิต

7. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณนักศึกษา คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยรังสิต สำหรับความร่วมมือในการทำวิจัย

8. เอกสารอ้างอิง

Amini S, Hottes AK, Smith LE, Tavazoie S. (2011). Fitness landscape of antibiotic tolerance in *Pseudomonas aeruginosa* biofilms, *PLoS pathogens.7*(10). doi: 10.1371/journal.ppat.1002298

Clinical and Laboratory Standards Institute (2013). *Performance standards for antimicrobial susceptibility testing: twenty-third informational supplement ; M100 - S23*. Wayne, PA: CLSI.

Ghanbarzadeh Corehtash, Z., Khorshidi, A., Firoozeh, F., Akbari, H., & Mahmoudi Aznaveh, A. (2015). Biofilm Formation and Virulence Factors Among *Pseudomonas aeruginosa* Isolated From Burn Patients. *Jundishapur Journal of Microbiology, 8*(10), e22345.

Knezevic, P., & Petrovic, O. (2008). A colorimetric microtiter plate method for assessment of phage effect on *Pseudomonas aeruginosa* biofilm. *Journal of Microbiological Methods, 74*(2–3), 114–118. doi:10.1016/j.mimet.2008.03.005

Kuti, J. L., Pettit, R. S., Neu, N., Cies, J. J., Lapin, C., Muhlebach, M. S., … Nicolau, D. P. (2015). Microbiological activity of ceftolozane/ tazobactam, ceftazidime, meropenem, and piperacillin/ tazobactam against *Pseudomonas aeruginosa* isolated from children with cystic fibrosis. *Diagnostic Microbiology and Infectious Disease, 83*(1), 53–55. doi: 10.1016/j.diagmicrobio.2015.04.012

Lebeaux, D., Ghigo, J.-M., & Beloin, C. (2014). Biofilm-Related Infections: Bridging the Gap between Clinical Management and Fundamental Aspects of Recalcitrance toward Antibiotics. *Microbiology and Molecular Biology Reviews, 78*(3), 510–543. doi:10.1128/MMBR.00013-14

Mulcahy, L. R., Isabella, V. M., & Lewis, K. (2014). *Pseudomonas aeruginosa* Biofilms in Disease. *Microbial Ecology, 68*(1), 1–12. doi: 10.1007/s00248-013-0297-x

Sanchez, C. J., Mende, K., Beckius, M. L., Akers, K. S., Romano, D. R., Wenke, J. C., & Murray, C. K. (2013). Biofilm formation by clinical isolates and the implications in chronic infections. *BMC Infectious Diseases, 13*(1). doi: 10.1186/1471-2334-13-47

มหาวิทยาลัยรังสิต